

СБХ, 1504 София, ул. Шипка 6

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Изкуство, думи... 3

Международна дейност 6

Съобщения 8

Изкуство, думи... 10

Предстоящо, хроника 11

Хроника 12

Изкуство, думи... 13

Оформление
Александър Стефанов

Редактор
Славяна Банкова

На корицата:
Ян Добковски –
„Хималая XXVII“,
от изложбата „Варшава
В София“

За контакти и реклама:
тел. 02) 944 4141
02) 943 4421
факс: 02) 946 0212

info@sbhart.com
ИнфоСБХ
ISSN 1310-9448

ПОНЯКОГА ВИЖДАМ ТОВА, КОЕТО МИ СЕ ИСКА ДА ВИДЯ

Интервю с Красимир Добрев-Доктора

В началото на октомври във Велико Търново тихо угасна Красимир Добрев-Доктора, художник поставен от съдбата в трагични и безизходни обстоятелства, на които той противопоставяше единствено своето изкуство. Роден на 25 септември 1953 във Велико Търново, завършва живопис през 1982 г във Факултета по изобразително изкуство в същия град. Преди това две години учи медицина откъдето идва прякора му. На 29 години разбира, че е болен от множествена склероза. От 1992 до смъртта си остава прикован на легло. Именно този период става най-плодотворен за творчеството му. Полупарализиран, почти всеки ден той живописва неголеми формати без да става от леглото, като се накланя на една страна и рисува на пода или върху стол. Това беше единственото, което бе останало живо в него. Правил е изложби във Варна, Велико Търново и София. Двете му самостоятелни изложби в галерия „Шипка“ в станаха повод за Красимир Добрев-Доктора да се заговори като за явление. За Красимир се грижеше майка му. Двамата живееха с крайно оскъдните си пенсии. Той излизаше много рядко на улицата с количка, понякога повече от година не е напускал стаята си, в която бяха всичките му сюжети. По време на по-долу публикувания разговор през май 2001 болестта беше започнала да засяга и говора му и думите трудно се разбираха. Ето ги:

Моят поглед е ограничен в пространството. Много ми е скъпо наблюдението навън. Всеки предмет, всяко нещо за мен е голяма работа. Затова картините ми не се делят на цикли – аз виждам много ограничен брой предмети. Това ми е най-болното. Ето тук съм нарисувал едно пране. Това е банално, но аз плача от радост, че са ме извели и съм видял това пране. Това за мене е Велико нещо – чорапи, гащи, кърпи. Човешко присъствие.

Аз всъщност виждам неща, които другите не виждат...

- Не изпитвате ли омраза към тези едни и същи предмети, които са вашето обкръжение и тема на вашите картини?

- Аз не мога да мразя мотива. Аз не го виждам всеки път един и същ. Предметите се променят.

- Какви са отношенията ви с тези предмети – стол, маса, бастун, прозорец?

- Много интимни. Аз мога да рисувам един бастун сто пъти и той да не ми омръзне. Мога да го опра на стола, да го сложа до бутилка бира или до леглото. И стават различни неща. Получава се виц, аз много обичам вица. Нещо, което ангажира публиката и което дава човешкото присъствие. Не просто нещо нарисувано самоцелно, а това, което има смисъл. Самоцелното в литературата нали се казваше графомания. Аз не съм графоман в живописта.

- Какво научавате за външния свят, когато гледате от прозореца?

- Научавам гаже от отраженията на тавана. Едно дете на пет годинки няма да може да види толкова през прозореца, колкото аз. Аз дори понякога виждам

Красимир Добрев-Доктора

това, което искам да видя, а го няма. Това е едно голямо предимство на моята болест. Не знам, може би това е някакво бягане от действителността, има някакъв вътрешен механизъм. Като човек в това състояние, често казвам: „Слава тебе Боже, че ме накара да рисувам днес“. Защото аз рядко си задавам въпроса какво рисувам. Благодаря, че днес мога да рисувам. Защото може и да не мога.

- *Живописиста ли е единственото, което дава смисъл на вашето съществуване?*

- Повече от смисъл. Всичко. Аз вече нямам нищо друго.

- *Всеки ден ли работите?*

- Опитвам се. Имам едни блокчета, в които нанасям впечатленията си. Ако реша, че трябва да работя върху платно, моята майка ми помага. В това положение аз трябва да бъда етичен не само към себе си, но и към много други неща.

- *Не ви ли се иска да рисувате други неща, освен предметите, които виждате?*

- Аз имам една голяма молба към Създателя. Искам да нарисувам една местност в селото на тати. Има едно място, на което му викат „Водата“. То е един трап, пълен с вода – гьол. Искам него да го нарисувам, да направя водата. Такива желания имам понякога. Много обичам френската живопис. Много обичам Ван Донген, Ван Гог, тоя серсемин Пол Сезан. Искам някога да бъда толкова щастлив и здрав, че да погледна жълтото и бялото и червеното. И да не ми време от нищо. Аз правя моите работи и някои казват, че съм много саможив. Нека някой да легне тука до мен и да прави като мен. И да си приказваме за качеството на материята.

- *Искате да рисувате по-светли неща, по-оптимистични?*

- Искам да рисувам, искам да бъда здрав. И да не ми пука. Сега ме натиска някакво настроение. То е много мое.

- *Как се борите с лошото настроение?*

- Ами как. Човек трябва да бъде победител за да има правото да се радва на нещата. Моят беген мозък тлее, но аз не се оставям. Ще ти кажа кое ме направи художник. Бях учител в Попово. На едно циганче в училище му казвам, абе тука малко така перспективата да оправяш. И то отвори едни такива очи и ми казва, аз не рисувам перспектива, аз рисувам патка.

Разбираш ли, колко велика мисъл от едно циганче. Не знам то гали е разбрало какво ми казва. Но аз станах като мокър парцал.

- *Кой български художник цените?*

- Най-обичам Георги Павлов-Павлето. Малко преди да завърша през 1982 съм се срещал с този художник. При него на тавана на ул. „Раковски“ в София имаше какво да се види. Аз още не бях болен или може би съм предчувствал, че ще се разболея.

- *Защо точно Павлето?*

- Защото е много човечен. У него има някаква душевност. Композиция, цвят, рисунка, но и още нещо. Това, което не се учи и което прави картината.

- *От кога сте на легло?*

- От 1992. Но през последните пет години вече не мога да ставам.

- *Колко картини си харесвате?*

- За 15-20 мога да кажа, че ги харесвам, а съм нарисувал 500-600.

- *Съобразявате ли се с чуждото мнение?*

- Обичам да чета някои от големите изкуствоведи и историци на изкуството. Те обаче понякога се правят на регулировчици, а нас ни смятат за пияни шофьори. Обаче какъв по-голям кеф има от това да се треснеш в някоя витрина? Даже само и за това да видиш какво има вътре. А вие вдигате палката и следват санкции. А иначе обичам всеки, който си гледа работата.

Негопечения хляб не е сладък, нали.

Картината, която не е нарисувана добре, не става също.

- *Имахте ли предчувствие за болестта?*

- Аз бях младо момче, когато отидох във Военна болница, на 29 години. Прочетох на болничния лист: „НЕ-ЛЕ-ЧИМ“! Как може да се реагира на такова нещо? Преди това не бях боледувал. Много мъчно изживяване. Трябваше да живея с болестта. Не мога да се гърпам да правя глупости, няма накъде. Трябва да приема това, аз не обичам да говоря за болестта си, когато ми гоиде човек в къщи.

Най-важното е, че не спрях да рисувам.

- *Какъв беше животът ви преди да се разболеете?*

- Хора, които са ме познавали казват, че съм бил душата на компанията. У дома винаги беше пълно с момичета и момчета, правили сме купони го сутринта. Бях нормален, имах си всичко.

- *Останаха ли приятели.*

Един от гимназията, един истински човек.

Другите почти не си спомнят за мен.

Разговаря Руен Руенов

CEVISAMA 2007

Международен конкурс за индустриален дизайн и технологични нововъведения
(керамични покрития) – Испания

Повече информация – sbhart.com и „Деловогство“, СБХ

Конкурс за произведение на тема:

„ДУША ЗА ЕВРОПА“

СТАТУТ

Държавният културен институт към Министъра на външните работи е инициатор на изложба, която чрез изобразителното изкуство ще се опита да даде представа за националните особености в изкуството на европейските страни. Ръководителите на европейските дипломатически мисии в София са поканени да предоставят произведения от техните сбирки.

В изложбата ще бъде включено и произведението от съвременен български автор (колектив), отличено с първа награда в рамките на обявения конкурс.

УСЛОВИЯ ЗА УЧАСТИЕ: Проектът трябва да има характер на ново произведение, което не е било изпълнявано в друг контекст и на друго място.

В конкурса могат да участват български автори или авторски колективи без ограничения според възраст и степен на образование.

Проектът следва да бъде съобразен с интериора, фасадата или прилежащото пространство на СГХГ.

Произведението ще бъде включено в каталога на изложбата. Няма ограничения по отношение формата на представяне на проекта. Загължително е подробно описание на разходите за изпълнението (до 1000 лв.)

НАГРАДИ

Първа награда – 1000 лв.; Втора награда – 700 лв.; Трета награда – 500 лв.

СРОКОВЕ

30 ноември 2006 г. – предаване на проектите в ДКИ

11 декември 2006 г. – обявяване на решението на журито

20 декември 2006 г. – подписване на контракция с носителя на първа награда автор (колектив) за изпълнение на произведението

31 януари 2007 г. – реализация на произведението

Март 2007 г. – откриване на изложбата в СГХГ

АДРЕС НА ОРГАНИЗАТОРИТЕ

Държавен културен институт към министъра на външните работи

София 1040 – ул. „Александър Жендов“ 2

тел. 948 20 36, 948 20 12; факс. 948 20 13

За контакти: Весела Христова-Рагоева, vradoeva@mfa.government.bg

Повече информация – sbhart.com и sic.mfa.government.bg

СЪЮЗЪТ НА БЪЛГАРСКИТЕ ХУДОЖНИЦИ ОБЯВЯВА КОНКУРС МЕЖДУ ЧЛЕНОВЕТЕ НА СБХ (10 ДУШИ) И МЕЖДУ МЛАДИ ХУДОЖНИЦИ, ЗАВЪРШИЛИ ВИСШЕ ХУДОЖЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ (БАКАЛАВЪР ИЛИ МАГИСТЪР) ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ

ДВЕ ГОДИНИ – 2005 И 2006 г. (2-ма ДУШИ) ЗА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ ОТ ДВА МЕСЕЦА В СИТЕ ИНТЕРНАСИОНАЛ ДЕЗ'АР – ПАРИЖ ПРЕЗ 2007 ГОДИНА

УСЛОВИЯ ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРСА: В конкурса могат да участват само кандидати, които не са пребивавали в ателиетата в Париж.

Необходими документи:

1. Молба

2. Творческа автобиография

3. Снимков материал или каталог, представящ автора

4. Копие на диплома за завършено висше образование (за художници, завършили висшето си образование – бакалаври или магистри през 2005 и 2006 г.)

Забележка: Завършилите образователно-квалификационна степен „Бакалавър“, които са в процес на обучение за придобиване на образователно-квалификационна степен „Магистър“ към датата на подаване на документите за настоящия конкурс не могат да участват в него.

5. Взнос за платен членски внос (за членовете на СБХ).

Подаване на документите – на 19 декември 2006 г.

Международен отгел на СБХ, ул. „Шипка“ 6 – 4 ет., от 10.00 до 17.00 ч.

Изисквания:

до три (3) творби в оригинал (за живопис, скулптура, декоративни изкуства)

до пет (5) творби в оригинал (за графика);

списък и копия на публикациите (за изкуствоведу);

репродукции (за пространствено оформление, дизайн, стенопис, сценография и други);

Забележка: Възможната експозиционна площ за стенни творби е до 6 л. м., за пространствено-обемни до 6 кв. м. Обемно-пространствените творби, които изискват специален монтаж от автора и не подлежат на преместване при аранжиране на изложбата да се представят в документален (снимков) материал. На същата дата, (19 декември) участниците в конкурса трябва да предават и своите творби на 2 и 3 ет., в сградата на ул. „Шипка“ 6 от 10.00 до 17.00 ч.

Не се допускат студентски и дипломни работи, както и творби участвали в други конкурси на СБХ.

Решението на журито ще бъде обявено на 22 декември при откриването (17.00 ч.) на изложбата от творби на кандидатите в галерията на СБХ. Участниците в нея трябва да вземат обратно творбите си в двудневен срок след датата на закриването ѝ. **Спечелилите конкурса ще направят гаранция на творби на стойност, съответстваща на разходите, направени от СБХ по пребиваването им в Сите дез'Ар, Париж.**

На 13 септември 2006 г. бе направена селекция на представените творби на ТРЕТОТО БИЕНАЛЕ НА МАЛКИТЕ ФОРМИ ПЛЕВЕН 2006 в което участваха общо 285 автора. Представени бяха 748 творби, участваха 624, а 124 отпаднаха.

Журито в състав: Председател: проф. Андрей ДАНИЕЛ

Членове: Богомил ЖИВКОВ, Галина ПАВЛОВА, Иван ВЕЛЧЕВ, Кирил МЕСКИН, Гали-

на ЯНАКИЕВА – представител на Община Плевен

ПРИСЪДИ:

ГОЛЯМА НАГРАДА НА СБХ – Петко ПЕТКОВ – живопис

НАГРАДА НА ФОНДАЦИЯ „Св.Св. Кирил и Методий“ и Юго Вутен – Йорган

ПАНУШЕВ – живопис

НАГРАДА НА ОБЩИНА ПЛЕВЕН – Атанас ТОТЛЯКОВ – графика

ЧЕТИРИ РАВНОСТОЙНИ НАГРАДИ:

Юрий БУКОВ – живопис; Цветан КАЗАНДЖИЕВ – графика; Тодор ЛАМБОВ – скулптура; Гълъбин ХРИСТОВ – млад автор – скулптура

ДИПЛОМИ „ЗА ДОБРО ПРЕДСТАВЯНЕ“

ЖИВОПИС – представени 538, участвали 431, отпаднали 107 творби

Атанас АТАНАСОВ, Светослав НЕДЕВ, Павлин КОВАЧЕВ, Любима ГОШЕВА, Христо

ХРИСТОВ – Йошката, Николай ДОБРЕВ, Евгения ПАНЧОВА

ГРАФИКА – представени 130, участвали 122, отпаднали 8

Димитър КУЛЕВ, Екатерина ЦВЕТАНОВА, Геновева РОГОВА

СКУЛПТУРА – представени 80, участвали 71, отпаднали 9

Георги ЖЕКОВ, Камен СТАРЧЕВ, Константин СИМЕОНОВ, Никола ЛИЧКОВ, Димитър СОТИРОВ

От 12 до 16 септември в **Музея за съвременни изкуства в Скопие, Македония, бе проведен X-ти конгрес на АИМС** (Международна организация на съвременните мозаисти). Конгресът бе посветен на археологическите и реставрационни проблеми на световната мозайка, както и на представянето на творбите на отделните автори.

От българска страна присъстваха: **проф. Илия Илиев и Жорж Трак**. Тяхното представяне с постери и прожекции бе високо оценено от форума.

РЪКОВОДСТВОТО НА СЕКЦИЯ „СКУЛПТУРА“

ПОДГОТВЯ ЕЛЕКТРОННА СТРАНИЦА НА СЕКЦИЯТА.

В нея ще бъдат включени всички членове на секцията, които желаят да предоставят необходимите за тази цел материали:

1. Кратки биографични данни на български език и превод на английски език

Образец:

Име, презиме, фамилия, псевдоним (ако има такъв)

Дата и място на раждане

Образование – (наименование на ВУЗ, специалност)

Творчески изяви – изложби, симпозиуми, награди, представени по избор на автора в рамките на 6 точки или 6 машинописни реда

Адрес за контакти, телефон, електронен адрес

2. Лична снимка

3. Снимки на произведения – 2 бр.

Цялата информация, както и фотосите могат да бъдат на електронен носител (CD)

Всички скулптори, които са представяли в секцията материали за каталог могат да си ги вземат, или да ги използват за сайта.

През м. декември т.г., в салона на ул. „Шипка“ 6 – I етаж ще се проведе традиционната **Национална скулптурна изложба**. В нея могат да участват и не членове на СБХ. Творбите за изложбата се приемат на 15 декември т.г. Всеки автор може да представи до 3 свои произведения, без ограничения на размера.

Изложбата се открива на 19 декември т.г.

През м. декември т.г. ще се състои **традиционната керамична изложба „Св. Спиригон“**. В нея могат да участват и не членове на СБХ. Няма ограничения в броя на представените произведения. В следващия бюлетин ще ви съобщим датите за приемане на творбите и откриване на изложбата.

Във връзка с изложбата ще се проведе събрание на секцията на 27 октомври (петък) 2006 г. от 16 часа в Заседателната зала на СБХ – ул. „Шипка“ 6.

С монтирането в град Пазарджик на градинските пластмаси приключи международния скулптурен симпозиум **„Допирни точки – земя и огън“**, проведен в гр. Брацигово от 3 юли 2006 г. до 17 юли 2006 г. Организатори бяха СБХ, Община Пазарджик, Спектър Керамик – Брацигово.

Участваха: **Маргарита Иванова, Димитър Николаев, Димитър Маламски, Здравко Василев, Здравко Здравков, Кирил Матеев, Методий Пешунов и Янко Ненов**.

Стефан Лазаров публикува втората си книга **„Царско изкуство“**, първа по рода си в България, в която споделя личния си опит в художествената обработка на скъпоценните камъни.

Управителният съвет на Сгружение с нестопанска цел

„Съюз на българските художници“

(протокол № 18 от 21 септември 2006 г.) на основание чл.26,

ал.3 от ЗЮЛНЦ свиква ОБЩО СЪБРАНИЕ на Сгружението

на 9 декември 2006 г. от 10.00 часа в гр. София,

ул. „Шипка“ № 6, в изложбената зала на I етаж,

при следния дневен ред:

ПРИЕМАНЕ НА БЮДЖЕТ НА СБХ ЗА 2007 ГОД.

При липса на кворум на основание чл. 27 от ЗЮЛНЦ

събранието ще се проведе в същия ден от 11 часа,

на същото място и при същия дневен ред.

АТАНАС ПАЦЕВ

НА 7 СЕПТЕМВРИ 2006 Г. В ЦЕНТЪРА ЗА СЪВРЕМЕННО ИЗКУСТВО НА „ШИПКА“ 6 БЕ ОТКРИТА ЮБИЛЕЙНА ИЗЛОЖБА НА АТАНАС ПАЦЕВ (1926–1999)

Атанас Пацев е един от значимите и оригинални творци в българското изобразително изкуство от поколението, което започва своя творчески път през втората половина на миналия век.

Неговата живопис носи в себе си изключителна експресивност и голям емоционален заряд. Това е един баладичен образен свят на героизъм и саможертва, на страдание и болка. Той въздейства на зрителите с резките си ракурси, с острите си линии и драматизма на сложните цветни гамы.

Юбилейната изложба на Атанас Пацев включваше както познати произведения, участвали в общите художествени изложби през седемдесетте и осемдесетте години на миналия век, така и значителен брой непоказвани пейзажи, портрети и рисунки. Именно те събудиха допълнителен интерес в зрителската аудитория, тъй като представиха художника с творби, които разкриха нови страни от неговия гъхов свят, търсенията, интересите и човешките му контакти в един широк диапазон.

Пейзажите, повечето от които той ревниво е пазел в ателието до кончината си, изненадват с оригиналната си експресивност, с особения, характерен за него начин на живо-

писване с широка мазка и усет га предаде обобщено мощното въздействие на природата.

Неговият живописен стил безспорно представлява едно съвременно за времето си решение и риализация, които и днес не оставят зрителите равнодушни.

Портретите и рисунките му с психологическата си дълбочина и въздействие разкриват груги забележителни качества на своя автор: като задълбочен изследовател на човешката душевност, с развълнувана мисъл, която прониква в най-скроветното у човека, търси значимото, хуманното и достойното в неговото поведение и действие.

Този необикновен художник с философска нагласа, нежна и чувствителна душа остана несправедливо в сянката на промените, които настъпиха в края на осемдесетте години у нас. Той не заслужаваше това. Защото целият негов живот, отгяден единствено на творчество ни убеждава в чистотата на идеалите му.

Изложбата, уредена седем години след като художникът не е между живите, е една реабилитация на името Атанас Пацев и доказателство за непреходните качества на изкуството, което творецът ни остави.

Георги Шапкарлов

Атанас Пацев – „Автопортрет“

ИЗЛОЖБЕН ПЛАН СБХ

месец ноември 2006 година, ул. „Шипка“ 6

Секиция „Живопис“ – изложба – „10 x 5 x 3“ (II): 3. XI – 19. XI, 18 часа, I и II етаж;
Секиция „Монументални изкуства“ – изложба – „Трансформации на пространството“, 7.XI – 21.XI, 18 часа, III етаж

Румяна Панайотова – изложба – Живопис – „Диалог“, 9. XI – 21. XI, 18 часа, IV етаж
Юбилейна изложба Давид Перец (1906-1982) – 22. XI – 14. XII, 18 часа, I етаж
Национална младежка изложба – 24. XI – 17. XII, 18 часа, II, III, IV етаж

ГАЛЕРИЯ „РАЙКО АЛЕКСИЕВ“ – УЛ. „РАКОВСКИ“ 125
Изложба – **Красимир Джигров** – „В чест на Омар Хаям“
откриване – 17 ноември, 18 часа

ГАЛЕРИЯ „СОФИЯ-ПРЕС“, УЛ. „СЛАВЯНСКА“ 29
Изложба „**Македонска графика**“. Откриване – 27 ноември, 18 часа

През месец юни 2006 след спечелен конкурс скулптурът **Трифон Леров** участва в Международния симпозиум по скулптура на гърво в Огензе – Кралство Дания, организиран от Националния музей на гървото. Авторът създаде скулптурата „Кукер“, 240 x 90 см. По време на общо петте си участия в различни издания на симпозиума Т. Леров е създал девет скулптури, собственост на Националния музей на гървото и частни колекционери, сред които и Свен Кристиенсен, директор на музея. В симпозиума в Огензе участват скулптури от Япония, Корея, Аржентина, Франция, Италия, Германия и гр.

Никола Диков – „Щурвал“, гетайл

От 12.07. до 31.07. т.г., в с. Ясна Поляна се проведе 17-то издание на Националния симпозиум по скулптура в гърво. В него взеха участие скулпторите **Илия Върбанов, Малин Малинов, Светозар Чавгаров и Никола Диков**.

Гост-участник беше Прегсегателят на Съюза на скулпторите в Унгария Петер Сани.

На 20 юли 2006 г. в изложбена зала „Средец“ – София бе открита съвместна изложба – живопис и гървопластика на **Валентин Топалов и Емануел Хок**.

На 6 и 18 септември в зала 1 на Изложбения комплекс „Е.М. Sandor и М. David Weill“ в Cite Internationale des Arts и Български културен център в Париж, **Веселин Дамянов** откри две свои изложби живопис по общата название „**PASSAGE**“.

От 8. 09. до 29. 10. 2006 г. в Културния център „Бабел“ в гр. Утрехт (Cultural Center Babel, Oudenoord 275, Utrecht), Холандия, се организира международна изложба на автори от 13 източноевропейски страни под надслов „**Източни съседни**“. Изложбата е иницирана от Фондация „**CULTURAL AID**“ под патронажа на холандския Външен министър.

Българската експозиция „**Пластич-**

но-концептуално. Съвременна българска живопис“ включваше 56 творби, създадени от 34 автори. Проектът се реализира в изпълнение на Работна програма 2006 на Комуникационната стратегия за присъединяването на България към ЕС. Организатори бяха МК и МВНР на Република България и СБХ.

Творбите, които бяха включени в изложбата са на **Магда Абазова, Светлин Русев, Светозара Александрова, Грети Аска, Свилен Блажев, Божидар Бояджиев, Милко Божков, Димитър Чолаков, Андрей Даниел, Красимир Добрев, Петър Дочев, Анета Драгушану, Любен Генов, Нуша Гоева, Йоан Кирилов, Димитър Киров, Надежда Кутева, Илиан Лалев, Даниела Олег Ляхова, Ивайло Мирчев, Веселин Начев, Станислав Памукчиев, Елена Панайотова, Атанас Парушев, Йорган Парушев, Христо Стефанов, Динко Стоев, Самуил Стоянов, Симеон Стоилов, Веско Велев, Димитър Яранов, Ива Яранова, Венцислав Занков и Румен Жеков.**

На 15 09. **Георги Георгиев** откри самостоятелна изложба – живопис в НХГ.

Александър Стефанов откри на 17 септември изложба **„Извъстникът“** в Художествена галерия на гр. Добрич и всички творби гари на галерията.

Под наслов **„20 морски сюжета“** **Бранимир Цаков** откри изложба – живопис на 19 септември в галерия „Ведарт“.

От 13 до 20 септември **Васил Крапчански** участва с 4 свои творби в Международната изложба на акварела в Ани-Мартен-Рийо, Франция.

На 20.09. **Красимир Яков** откри изложба – скулптура, акварел на ул.„Шипка“ 6.

На 21 09. в НХГ, Агенция за изкуство

„Лоран“ представи изложба – живопис на **Маргарита Милиджийска** (1910-2001).

На 27 септември в галерията на ул. „Шипка“ 6 бе открита изложба – живопис под наслов **„Масата...уграма“** на **Георги Петров**.

На 27 септември в НХГ, ХГ „Проф. Илия Петров“ – Разград откри изложба – живопис на **Драган Данаилов (1873-1948)**.

На 29.09.06 **Людмил Георгиев** откри графична изложба във Варненската галерия „Артин“. Изложбата ще продължи до края на месец октомври.

На 5 октомври **Станислав Памукчиев** представи в галерия СИБАНК самостоятелна изложба **„Бяла стая“**.

На 06. 10. 2006 г. в галерия „Арт 36“ **Бисера Вълева** откри изложба – рисунки под наслов **„Разговор с ангел...“**

Изложба **„медиАРТопедия“** – инсталации и видеоарт на тема **„Медиумите като протези на човешките сетива или органи“** с автор и куратор **Вероника Рачева** бе открита на 07. 09. 2006 в Центъра за съвременно изкуство, Шумен.

Във връзка със 75-годишнината си на 3 октомври **Маргарита Денева** откри в ГХГ – Варна юбилейна изложба – живопис.

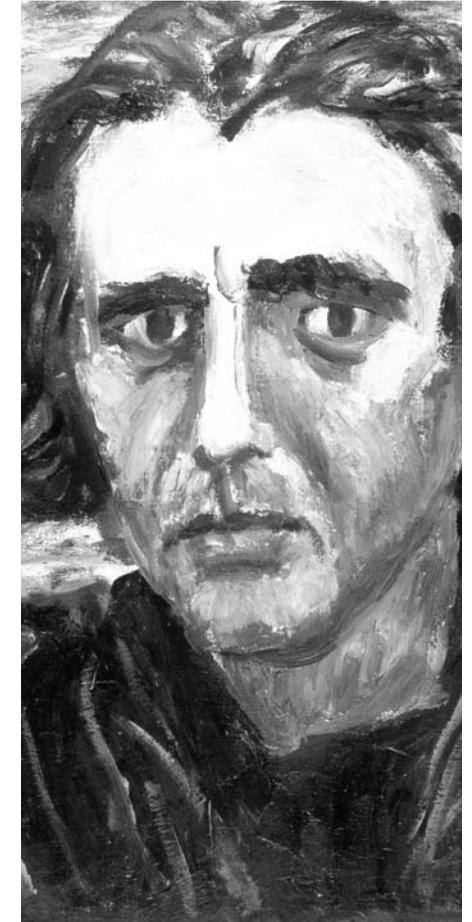
На 13 октомври в ХГ „Жорж Папазов“ – Ямбол бе открита изложба от пленера **„Кабиле“ 2006**. Изложбата показва творби на **Александрина Игнатова, Атанас Вънчев, Атанас Парушев, Божидар Калчев, Диана Йорганова, Димо Генов, Дона Неделчева, Дотка Калчева, Йорган Ангелов, Кирила Георгиева, Лора Маркова, Пенка Сегларска, Стефан Баяв, Таня Стоилова, Ташко Попов, Тодор Терзиев**.

РУМЕН ГАШАРОВ В СГХГ

...той е в свои води, когато разкрива ябълково-съкровната свежест и грациозност на женското тяло в романтични ескизи; когато съчетава сантимент и ирония в оригиналните си ретроколажи, посветени на градския бит от 30-те години на миналия век или се обръща към социалната тема и изважда найве битови и поведенчески скудоумия, за да ги вplete в стилизации и композиции, вариращи от лекия шарж до язвителната гротеска.

Сатиричната живопис на Румен Гашаров е явен контрапункт на соцреалистическия канон. Във времената на конформизма, когато властта толерираше сервилното и апологетично изкуство, художникът намира алтернативен художествен език – многопластов, фрагментарен, метафоричен, за да демаскира сбърканите норми на едно абсурдно общество. Особеност на творческия натюрел е, че в картините с марка „Гашар“ не се интерпретират исторически кулминации, всенародни грами и героични пози. Те са обърнати към сюжетиката на профанното и ежедневното, към низините на социума и съдбата на обикновения човек. В тях тече истинското, неподправено битие и се вихри шарения водевил на живота. Образите в неговите картини – това сме ние, хората със сбъркани житейски посоки, разтерзани между селото и града; натъркани като стаго в трамвайните вагони; покатерени по разнебитеното скеле на недостроения социализъм; деперсонифицирани марионетки на поредния скупен банкет – но винаги упорито отстояващи естествените си човешки възжеления.

Дълбокият смисъл на платната се крие във виталното излъчване на персонажите, в раздвижената пластика на

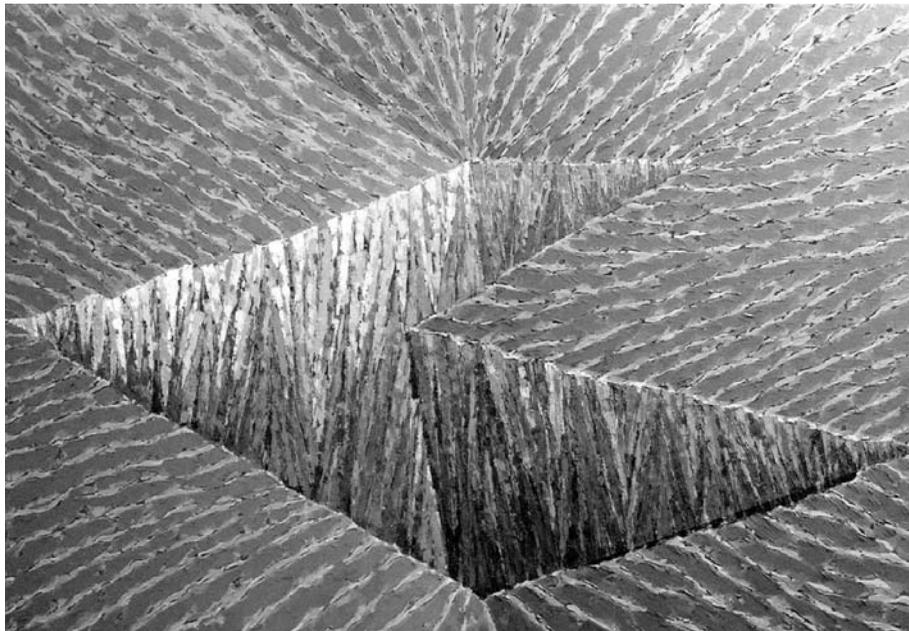

Румен Гашаров – „Портрет на Ани Илков“, детайл

колорита, в това че съчат смислите на преодоляването и сладостите на безпирната житейска въртележка.

*Цветя Трифонова
Откъс от статия,
в-к „Демонация“, април 2006 г.*

ВАРШАВА В СОФИЯ – СЪВРЕМЕННА ПОЛСКА ЖИВОПИС И ГРАФИКА

Ева Пелка -V-ММIII - от серията „Земни скулптори“

През месец септември в залите на Националния изложбен център за съвременно изкуство „Шипка“ 6 беше представена изложбата – „Варшава в София – Съвременна полска живопис и графика“. Експозицията е резултат от последователното съвместно сътрудничество между Съюза на българските художници, Съюза на полските художници и Полския културен институт в София. Изложбата „Варшава в София – Съвременна полска живопис и графика“ е поредната, (пета по ред) представителна експозиция на полско съвременно изкуство, от подготвения мащабен проект „Варшавска художествена инициатива“, предвиждащ размяна на гостуващи изложби.

При подготовката и реализирането на полско-българския проект, трябва да споменем представянето на българските художници през месеците февруари и март 2006 г. в три варшавски галерии: Дом на художника на Съюза на полските художници – окръг Варшава, галерията на Българския културен институт във Варшава и галерия „Тест“. Изложбите бяха приети с голям интерес от критиката и зрителите.

Селекцията на изложбата „Варшава в София – Съвременна полска живопис и графика“ бе осъществена от кураторите Ева Мязек, художник и независим кура-

тор, Кшишоф Станиславски, изкуствовед и Гражина Рушчиц, изкуствовед и директор на галерия „Тест“ във Варшава и организатор на престижния конкурс „Варшавска графика“. Включените в изложбата произведения са подбрани с цел да представят пред българската публика най-известните имена на полското съвременно изкуство.

Изложбата „Варшава в София“ представи 39 полски художници, които илюстрират актуалното ниво на съвременното полско изкуство в момента. Експозицията беше съставена условно от две части, изложени на два етажа на „Шипка“ 6. На първия етаж бе погледена панорама на полската живопис, която показва пред българската публика най-характерните ѝ представители. Акцент беше поставен върху работите на майсторите на абстракцията Стефан Геровски, Ян Тарашин, Станислав Филяковски и експресията Еугениуш Марковски, имена познати от международни биеналета и конкурси, като Биеналето във Венеция и Биеналето в Сао Пауло.

От средното поколение художници-абстракционисти бяха изложени Ян Добковски, Дорота Гринче и Аполониуш Венгловски. В техните платна се наблюдава съзнателно редуциране и опростяване на линии и геометрични форми, които са представени като гистаницирани неутрални елементи. От изявените автори на концептуалната живопис присъстваха имената на Павел Лубовски, Ярослав Войчих и Мариуш Становски.

В изложбата беше отгледено специално място и на най-младото поколение на полското съвременно изкуство – Мая Кеснер, Марек Собчак, Стефан Парух. Автори, които със сигурност отговарят на основния интерес на кураторския екип. Интерес към новата ситуация в страната, създадена през последните години, особено след влизането на Полша в ЕС, „...още повече, че най-младото поколение художници отведнъж превзе полския пазар и започна международна експанзия...“ по гумите на Кшишоф Станиславски в „Най-кратката история на полската живопис“, към каталога „Варшава в София – Съвременна полска живопис“.

На вторият етаж в залата на „Шипка“ 6 беше представена селекцията от съвременна полска графика. Изложените 20 работи на едни от най-изявените полски графици са избрани измежду трийсет участници и носители на награди от международни и полски графични конкурси.

Представените графици са най-интересното и актуалното в областта на полското графично изкуство. По различен начин авторите осмислят универсални знаци и символи за комуникация, като ги трансформират в индивидуално изразно средство (Гжегож Рогала, Влодимеш Шимански). Черно-белите графици на Пшемислав Руно, Кшишоф Олшевски, Михаил Курковски, си взаимодестват в пространството на залата с наситените с много светлина и цвят инсталации от рисувана коприна на Гжегож Пабел, Войчех Саглеј, Алина Блох.

Изложбата „Варшава в София – Съвременна полска живопис и графика“ ни предложи интересен диалог и творчески обмен между утвърдени художници от Полша и България.

Диана Драганова

НАЦИОНАЛНИ ЕСЕННИ ИЗЛОЖБИ. ПЛОВДИВ, СЕПТЕМВРИ 2006

Националните есенни изложби в Пловдив съдържат по принцип два самостоятелни компонента, които обуславят специфичното им присъствие в българското изкуство от 60-те години до днес – традицията да бъдат кавалетни и мястото на провеждане. Тук най-напред трябва да се отбележи поставеното от *Атанас Кръстев през 1967 г.* начало на изглеждащата днес саморазбираша се практика на излагане на изобразително изкуство в Стария град. Това е един от първите опити за излизане от официозните галерии, институционално рамкиращи изявите на художниците, който се развива в художествената практика през 70-те, 80-те и 90-те години. Паралелно със значението на отваряне на йерархично заградените изложбени територии съществена е и ролята на самите експозиционни пространства. Профилът на интериорните и екстериорните места на Старинен Пловдив не просто дава алтернативи за представяне на изкуство, но и неминуемо налага своя отпечатък (за добро или зло) върху цялостната концепция в провеждането на всяка една от Националните есенни изложби. От 2000 г. изложбите представят определен кураторски проект, който хвърля мост към предишните опити за осъществяване на диалог с архитектурониката на мястото.

Темата на тазгодишните Есенни изложби е „Графъм. Възможни реалности“ с куратор *Моника Роменска*. Тази тема е доста разработвана в съвременното българско изкуство, но контекстът на есенни изложби от само себе си предопределя прочита като насочен към конкретната специфика на Старинен Пловдив, което е и изрично подчертано във въвеждащия кураторски текст на каталога. Вероятно поради тази наложена конкретност, а от друга страна и заради обхватността

на темата, част от художниците я интерпретират с различна степен на дистанцираност и условност. Прави впечатление, че сред четирнадесетте отделни самостоятелни експозиции преобладава живописата.

Почетното участие в проекта (по правило пловдивски утвърден автор) е на *Румен Жеков*, който представя цикъл живописни платна, разработващи проблема за контрастния дисбаланс между черно – топло, черно – студено; проблема за вилатурните зони, съпоставени в определено съотношение с платна живописна маса, за композирането на абстрактно пространство. Основен компонент в тези нови платна, изведен в качеството на акцент, е преградата – разделяща пространства, фиксираща състояния, разказваща история – страшна, категорична, необходимост.

Изложбата на *Андрей Даниел* включва цикъл живописни платна („Константинопол“; „Цариградски бележки“), вдъхновени от едно пътуване до Истанбул, които илюстрират характерните за неговия художествен стил необичайни перспективни съкращения и ракурси, любопитни пространствени решения и гледки, цветни ярки зони и изящни контурни форми. Умело подчертан момент в платното му „Сепаре“ например е деликатното съотнасяне между живописната цветна материя и лека прозирна рисунка.

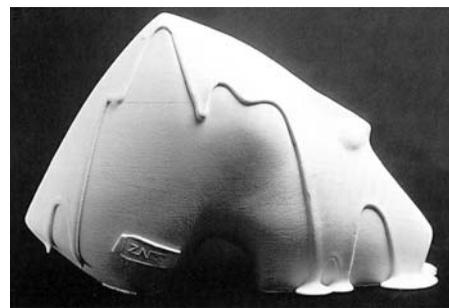
Интересно присъствие в проекта е концептуалната живопис на *Веселин Начев*. Картините на Начев са съвкупност от фотографски елементи, текст, експресивен художнически жест, много динамична живописна материя с отпратки към урбанистичния пейзаж и към съвременния социален типаж. Като важен момент в авторската концепция се налага озаглавяването на творбите.

Друг тип концептуален подход към

живописата като медия представя *Румен Богданов*, който в случая работи основно с преформулирането на даден модел. Експозицията му представя няколко големи и множество малоформатни платна с изображения на една и съща условна форма, вмеснена в квадрат, повтаряща се ритмично на базата на експонирането си като позитив или негатив или изпълнена в различни цветови решения.

Йордан Парушев се представя с доста голям цикъл работи, които илюстрират предпочитанията му към колажа, работата с хартия и смесените живописни техники. Сюжетите му са основно фрагменти от различни структури, белези, следи от времето, в монохромни гами с богата релефна фактура. Подобен подход към синтезирането на конкретна форма до абстрактна използва *Милен Джановски* в стилизираните си пейзажни пространства, строго конструирани и огревени, в отлика от абстрактните динамични и цветни композиции на *Иво Гълъбов*. *Илияна Манукова* и *Румен Манолов* разработват темата за града в известен смисъл от диаметрални художнически позиции – експресивен подход, конструиращ пространство, а в другия класичен прочит на пейзажния жанр.

Скулптурата е представена от различни и ярки творчески присъствия – *Христо Харалампиев*, *Зияетин Нуриев* и *Свилен Костадинов*. Харалампиев показва

Зияетин Нуриев

релефна пластика от тониран в топли нюанси гипс, монтирана ефектно върху гърбена плоскост. Основният мотив – женското тяло, е включен във всички композиции, в които се наблюдава тенденция за деконструиране на конкретната форма. Релефът е изключително фин – почти рисунъчен. *Зияетин Нуриев* представя цикъл от петнадесет пластики, изработени от индустриален порцелан, които представляват стилизиран модел, обигран с различни наместо като пробиви на формата, обливки, различно пигментиране, прибавяне на елементи или отнемане и т.н. Този цикъл Нуриев е нарекал „Интервенции“ и наброява общо 99 обливки от едн и същ калъп. За разлика от този почти гизайнерски подход към триизмерната форма, работите на *Свилен Костадинов* носят експресивния – жив, изразителен, пулсиращ жест на подготвителни проекти за по-големи скулптури. Трайни теми в неговото творчество са класическите „Рождество“ и „Маичинство“. В тази експозиция той експериментира с разполагането на пластиката в пространството, със съотношението между скулптурна маса и постамент, с използването на различни материали в изграждането на композицията като гипс, камък, тухла, арматурно желязо.

Негко Негков представя един цикъл моливни рисунки и груг, в който обособява цяло едно материално пространство от листове лята хартия, които поставени в определена светлинна среда, разкриват цялата красота и богатство на вплетените в хартиената структура различни елементи.

Буян Филчев излага освен част от големите си графични листове също и новите си творчески интереси в един цикъл от колажи, в които използва по характерен начин съчетанието на елементи от графични отпечатъци и живопис.

Галина Ларгева

Веселин Стайков

100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ХУДОЖНИКА ВЕСЕЛИН СТАЙКОВ

От 1 до 25 септември в галерия „Райко Алексиев“ бе представена юбилейната изложба на Веселин Стайков, с която СБХ отбеляза 100-годишнината от рождението на един от най-ярките български художници. Неговото наследство – графика, рисунки, живопис, проекти за пощенски марки е огромно и е част от колекциите на всички галерии в страната, на НХГ, СГХГ, на чуждестранни музеи, на семейството на художника, на многобройни ценители на пластическото изкуство.

За не много дългия си живот – от 1906 до 1970 година – Веселин Стайков създава стотици творби, участва в изложби у нас и в Париж, Мюнхен, Прага, Рим, Чикаго, Ню Йорк, Пекин, Виена, Москва, Венеция, Лугано, Любляна, Ню Делхи, Мексико, преподава в Художествената академия, работи в различни комисии, изнася гоклази, пише статии за списание Изкуство. Затова в ограниченото пространство на галерията са подбрани само емблематични за творчеството му работи от областта на графика и непоказвани досега негови живописни платна и рисунки.

Първите известни работи на Стайков са от 1926 година. По това време той сътрудничи със свои рисунки на списание „Начало“, на чиито страници се публикуват и творби на Франц Мазарел и Кете Колвиц. Шест години по-късно, през 1932-ра, той завършва Художествената академия след като следва живопис последователно при Борис Митов, Никола Маринов и Цено Тодоров, а заедно с това изучава факултативно графика при Васил Захариев.

Срещата между Васил Захариев и Веселин Стайков се оказва съдбовна за младия художник. Той до такава степен е завладян от уроците на своя учител, от новите технологии и магията на черно-бялото, че до края на живота си се посвещава на графика, превръщайки я в съществена част от своето творчество. Съвсем скоро след завършването на Академията той показва различни пейзажи – от София, Мелник, Созопол, Пещера, Карланово, Банско, а също и графични листове с образи на свои съвременници.

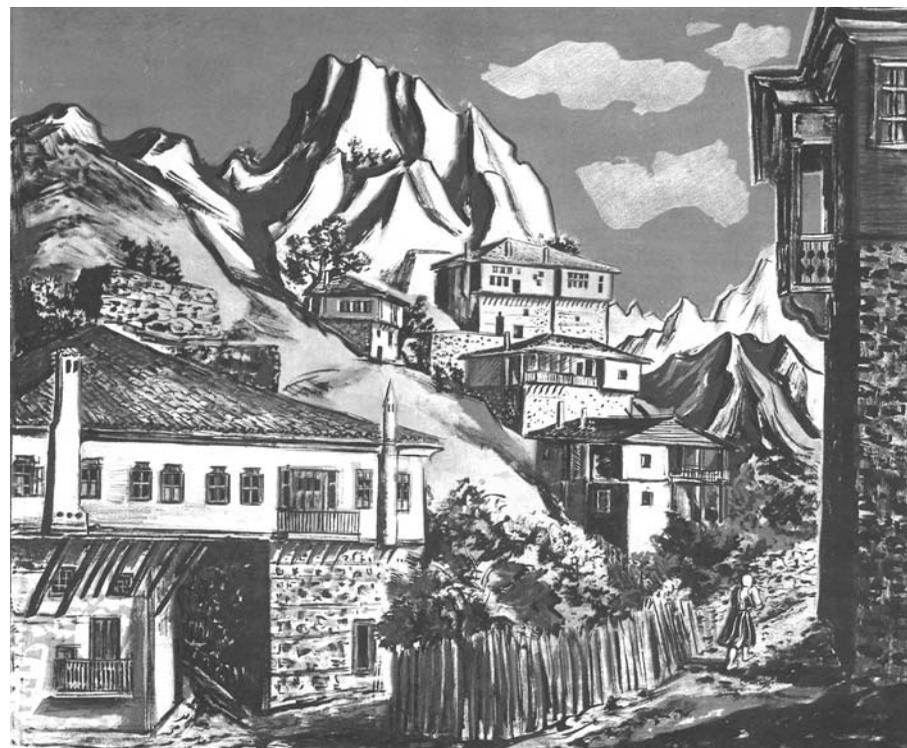
Тридесетте години на ХХ век са най-плототворният период за Стайков като художник – както впрочем и за голяма част от представителите на „Новите“, към които той логично се присъединява. Графичните му пейзажи от това време са подчертано експресивни, с много характерни деформации и издват стремежа му към търсене на нови изразни възможности и обогатяване на строгия графичен език дори с живописна изразност. Изключително интересни са и композициите му. Техен персонаж неизменно е „обикновеният човек“ – рибари, пристанишни работници, каменари, селяни, които художникът среща докато прави пейзажите си в Созопол и Балчик или на други места в България. В духа на модерните тенденции от 30-те фигуриите в графичните му листове са подчертано монументални и хиперболизирани, лицата на героу-

те му – сурови и груби – като живота, който водят. Експресията и деформациите присъстват и в тези работи, посилени от едрите черно-бели шрихования – характерният почерк на Веселин Стайков, с който се постига допълнителен драматизъм на образите.

Художникът продължава да прави подобен тип графика и през 40-те години, връщайки се настойчиво и с постоянство към предпочитаните си теми. И затова, когато идва следващото десетилетие с налагането на една нормативна естетика, чужда на българското изкуство и на българския художник, Веселин Стайков няма нужда да променя сюжетите на своите графики – той някак напълно естествено прибавя към индустриалните си пейзажи, правени през 30-те, един от символите на новото време – язовирите, обогатява изкуството ни с пейзажи от Китай и продължава да рисува любимите си гори. Настъпва промяна само в композициите му – те стават многофигурни, а мястото на съвременниците му заемат историческите фигури от събитието в Оборище и Априлското въстание.

Освен изключителното си майсторство и различните посоки на търсеня, Веселин Стайков има още две големи заслуги за развитието на българското изкуство.

Първата е свързана с графичните техники. След гравюрата на гърво, чиито тън-

Веселин Стайков – „Мелник“, литография, 1967 год.

Изкуство, думи...

кости усвоява от Васил Захариев, той търси нови възможности и пластически средства за да избегне монотонността и да придаде различен вид на своите графични листове. Със средствата, получени от самостоятелната му изложба, която представя през 1938 година в Мюнхен, Веселин Стайков донеся обратно две литографски преси и с тях отпечатва първите изпълнени в техниката на литографията творби в нашето изкуство. Той е и първият български график, който създава гравюри на метал – офорт, акватинта, суха игла, негови са и първите линогравюри.

Другата голяма заслуга на художника е подготвянето на цяло поколение графици – между тях Зафир Йончев, Борислав Стоев, Жана Костуркова, Юли Минчев, Златка Дъбова, Димитър Трендафилов, Христо Нейков, Петър Чуховски, Румен Скорчев, Петър Чуклев и много други имена – всеки със свое артистично присъствие, допринесли изключително за многообразието и признанието на българската графика по света.

Когато през 1977 г. в София, на първата изложба след смъртта на Стайков са показани негови живописни творби, те предизвикват истинска изненада не само сред публиката, но и сред критиката и голяма част от колегите му. Тогава става ясно, че художникът ревниво е крил своите занимания с живопис – докато се е отдавал на страстта си към графиката е създал и стотици платна с маслени бои. Живописното наследство на художника включва портрети и автопортрети, правени през различни години, а също така няколко натюрморта с плодове или вази с цветя. Най-многобройни, както и в графиката, са пейзажите. Сред тях особено се открояват тези от Италия. Веселин Стайков прекарва там две години – между 1940 и 1942 той специализира живопис в ателието на Феличе Карена, пътува много и рисува любимите си места – Венеция, Флоренция, Рим и красивата Тоскана. Живописта му от това време е неочаквано синтетична и плътна. Можем само да съжаляваме, че толкова късно откриваме тези платна. Те определено променят и обогатяват представата за развитието на българския пейзаж. А усещането, което оставят у зрителя, е неповторимо.

В изложбата за първи път се представят и някои от рисунките на художника. Макар че донякъде повтарят сюжети от графиката и живописта, те са напълно завършени творби, със своя самостоятелна естетическа стойност. Някои от тях са поетични, други – конструктивни или аналитични, но при цялото си многообразие имат една обща черта – запазват връзката си с натурата и показват безспорния талант на своя автор.

Сто години след рождението на Веселин Стайков и повече от 30 години след неговата смърт имаме възможност да си припомним част от необикновеното му изкуство и да открием друга.

Оставаме с впечатлението, че творбите, създадени от художника са подобни на неговия живот – енергичен, многообразен и едно непрестанно търсене.

Румяна Константинова

IN MEMORIAM

АСЕН ЗАХАРИЕВ – (1953–2006)

КРАСИМИР ДОБРЕВ – (1953–2006)

КИНА ГОШЕВА – (1921–2006)